

**Steunpunt
Passend Onderwijs**

Een initiatief van de PO-Raad en de VO-raad

Webinar privacy passend onderwijs en sociaal domein

8 december 2021

Welkom

Vanuit de Eventspace Stadstuin in Utrecht

Webinar privacy passend onderwijs en sociaal domein

- Marlies Peters van het Steunpunt Passend Onderwijs
- Harry Nijkamp (Nijkamp Consult)
- Mariës Zegers (Nji)
- Johannes Homan (VNG)

Ruimte voor vragen via de chatfunctie

Programma

- 14.00 - 14.05 Welkom en programma
- 14.05 - 14.15 Inhoudelijke introductie door Harry Nijkamp, vervolg op webinar maart 2021 en FAQ's
- 14.15 - 14.25 De vertaling naar de lokale situatie door Mariës Zegers (Nji)
- 14.25 - 14.35 Inleiding vanuit het perspectief van de gemeenten en de link met WAMS door Johannes Homan (VNG)
- 14.35 - 14.45 Pauze
- 14.45 - 15.30 Stellen van vragen via de chat

Korte inleiding

- Integrale arrangementen vragen om samenwerking tussen alle partijen (onderwijs- jeugdhulp en gemeenten)
- Samenwerkingsverband heeft hierbij vaak regiefunctie in zoektocht naar passende plek voor de jongere
- Hiervoor is uitwisseling van persoonsgegevens van de jongere noodzakelijk met inachtneming privacywetgeving (AVG)

Korte aanleiding webinar

- In 2020 privacy covenant opgesteld met medewerking van een breed scala aan organisaties
- 24 maart 2021 is er een webinar georganiseerd over dit covenant (terug te kijken op steunpuntpassendonderwijs-povo.nl)
- Regio's zijn hiermee aan de slag gegaan en hebben aanvullende vragen.
- Naar aanleiding van deze vragen dit webinar georganiseerd
- Vragen die al binnen zijn gekomen worden zoveel mogelijk meegenomen in de presentaties
- Afspraken over inbrengen vragen via chat

**Steunpunt
Passend Onderwijs**

Een initiatief van de PO-Raad en de VO-raad

NijkampConsult

Webinar 8 December 2021

Harry Nijkamp

Waarom een privacy convenant?

Samenwerking tussen partijen in, om en buiten het onderwijs om jongeren goede ontwikkeling te geven die zowel thuis als in privé-situatie problemen ervaren (persoonlijk en/of gezinssituatie)

Zonder samenwerking bedreigt dit voortgang van gezonde ontwikkeling van de jongere.

Doelgroep:

- Jongeren in onderwijs en vermoeden van wenselijkheid jeugdhulp (mdo)
- Jongeren in onderwijs en jeugdhulp (behoefte aan integraal plan)
- Jongeren die 'thuiszitten' met jeugdhulp-vragen of indicatie

Enkele cijfers

- Absoluut verzuim 2019/2020 gestegen naar 5.570 jongeren (wel leerplichtig, niet ingeschreven)
- Aantal langdurig thuiszitters 19/20 stijgt naar 4.921 jongeren (langer dan drie maanden ongeoorloofd thuis)
- In 2018/2019 meer dan 63.000 jongeren die meer dan 16 uur spijbelen binnen 4 weken
- Inspectie gezondheidszorg & jeugd (IGJ): meer jongeren met psychische problemen en ernst problemen neemt toe

Integrale aanpak

- Thuiszitten aanpakken vergt integrale benadering (veel jongeren hebben zelf en/of thuis problemen)
- School als vindplaats, jeugdhulp in de school, 1 loket
- Domeinoverstijgende aanpak bij schoolverzuim (MAS), meer preventief
- Meer Onderwijszorgarrangementen (OZA) om thuiszitters terug te dringen

Conclusie:

- **domeinoverstijgende samenwerking steeds meer nodig in belang van jongere**

Voorbeeld:

Rapport Terug naar leren (sept 2021) van Inspectie Onderwijs en Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd over OZA:

“Belangrijke succesfactor is integrale aanpak dankzij goede samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp”

Privacy covenant

- Casusoverleg noodzakelijk (maatwerk in regio)
- Doelbinding algemeen:
 - ononderbroken ontwikkeling jongere
 - opheffen/voorkomen ernstige stagnatie in ontwikkeling
 - voorkomen/opheffen overlastgevend gedrag jongere
- Doelbinding specifiek (casusoverleg):
 - Signaleringsoverleg/preventief
 - Thuiszittersoverleg (absoluut/relatief verzuim)
 - 1 plan overleg
 - OZA
- Grondslag voor elke partij geregeld in covenant (zie vorig webinar)

Casusoverleg: waartoe, wat, wie

- Welk doel (kan dus per type overleg en jongere verschillen)
- Met wie?
 - Wie is nodig voor het te bereiken doel?
 - Wat heb ik nodig van de ander om met mijn taak verder te kunnen?
 - School en zorgpartners, gemeente/leerplicht
 - SWV, school en gemeente (absoluut verzuim/relatief verzuim)
- Convenant: altijd met ouders/jongere
 - Geeft schriftelijk vooraf toestemming voor doorbreken geheimhoudingsplicht
- Welke gegevens?
 - Alleen gegevens die nodig zijn voor vervulling eigen taak
 - Buitenkant/binnenkant informatie
 - Need to know/nice to know (dataminimalisatie) (kan het met minder of anoniem)

Vragen

- Eenzijdige informatieverschaffing:
 - School deelt wel, maar zorgpartners niet (bv jeugdverpleegkundige weet van zelfmoordplan leerling)
 - Doorbreken geheimhoudingsplicht:
 - Toestemming ouders/jongere
 - Conflict van plichten (ernstig nadeel patiënt/client voorkomen)
- Grondslag vaak zwaarwegend algemeen belang, kan wetgever geen wettelijke grondslag creëren?
 - School en gemeente hebben vaak wel wettelijke grondslag
 - SWV: concept-wetsvoorstel doorbraakaanpak onderwijs en jeugdhulp (wijziging in onderwijswetten en Jeugdwet (uitwisseling gegevens mogelijk gemeente/zorg/SWV bij verzuim/OZA)
- Hoe zit het met kinderopvang in dit convenant? Kan dit ook een vindplaats zijn?
 - Geen partij in convenant, AVG regels gelden ook hier. Voor overdracht gegevens kind naar school is toestemming ouders nodig.

Steunpunt
Passend Onderwijs

Een initiatief van de PO-Raad en de VO-raad

Implementatie convenant, vraagstukken bij implementatie

Mariës Zegers (Nji)

Nederlands
Jeugdinstituut

Nederlands
Jeugdinstituut

Landelijke model-privacy convenant: vraagstukken bij implementatie

8 december 2021

Inhoud

Wat zijn veel gehoorde vraagstukken? (een aantal voorbeelden)

- Op welke manier kunnen wij het model convenant vertalen naar onze eigen regio en naar een regionaal convenant?
- Hoe kom je tot regionale besluitvorming en wie zijn juridisch bevoegd het convenant te tekenen?
- Welke partijen ‘moeten’ en kunnen aansluiten?

Doel vandaag

- Kennis bieden
- Oplossingsrichtingen aanreiken

Veel gehoorde vragen

- Welke stappen zijn nodig om tot tekening van het convenant te komen?
- Op welke manier kunnen wij het model convenant vertalen naar onze eigen gemeente of regio en vertalen naar een regionaal convenant?
- Welke partijen 'moeten' en kunnen aansluiten / tekenen?
- We hebben te maken met meerdere gemeenten, schoolbesturen aanbieders: op welke manier is mandaat geregeld of kan ik het regelen?
- Op welke manier kom je tot het maken van afspraken met aanbieders ?

Vertaling naar regionale praktijk en stappen: OOGO

Spiegelbepaling Jeugdwet en Wet passend onderwijs; wettelijke plicht gemeenten om OOGO over het Jeugdplan te voeren met de samenwerkingsverbanden & overlegverplichting van de samenwerkingsverbanden om OOGO met de gemeenten te voeren over het ondersteuningsplan.

De wet schrijft niet voor welke afspraken gemaakt moeten worden. Hoe het OOGO wordt uitgewerkt is afhankelijk van de situatie in een regio. Iedere regio kent een eigen samenstelling van gemeenten, scholen, instellingen, leerling- en studentenpopulaties en daarmee een eigen dynamiek in de samenwerking. Deze omstandigheden kleuren de agenda van het OOGO.

Regionale verschillen/regio-indelingen complexe overlegstructuur

- Passend onderwijs is **regionaal** belegd bij de samenwerkingsverbanden
- Aansturing van jeugdhulpverlening is een **lokale** verantwoordelijkheid van de gemeente.

Hierdoor moeten samenwerkingsverbanden en grote jeugdhulpaanbieders met een grote hoeveelheid gemeenten samenwerken. Dit leidt tot een *complexe overlegstructuur*, waarbij het niet altijd helder is aan welke (bestuurlijke) tafel wat moet worden besproken.

Verschillende wetten, toezichtkaders financieringsstromen en verantwoordingswijzen

Daarnaast kennen de drie domeinen (gemeente, onderwijs en jeugdhulp) verschillende wettelijke kaders en toezichtkaders, en verschillende financieringswijzen. Ook hebben gemeente, onderwijs en jeugdhulp afzonderlijke besturen, die op verschillende manieren en aan andere partijen verantwoording afleggen.

Hoe maak je nu bindende afspraken over onderwijs, jeugd en zorg (zie ook Kenniskaart verbinding onderwijs jeugdhulp)

Zeven werkzame principes om te komen tot bindende afspraken

1. Gezamenlijke ambitie en doorleefde visie met krachtige leidende principes
2. Maatschappelijk resultaat in beeld; meetbare maatschappelijke resultaten die gemonitord worden in een gezamenlijke kwaliteitscyclus
3. Lerend systeem in bestuur, beleid en uitvoering
4. Gelijkwaardigheid; vertrouwen in elkaars expertise
5. Benoemen van verwachtingen en belangen
6. Passend leiderschap
7. Netwerksamenwerking en gedeeld eigenaarschap en collectieve netwerkregie

Welke partijen?

Noodzakelijk

- Schoolbesturen PO/VO/MBO
- Samenwerkingsverbanden PO/VO
- Gemeenten

Vraagstukken

- Zorgaanbieders
- Huisartsen
- Jeugdgezondheidszorg
- Zorgkantoren
- Kinderopvang

Voorbeelden andere gemeenten

- Vlaardingen, Schiedam
Maassluis, Goeree-Overflakkee, Noord Holland

Gemeenten

Wethouder jeugd onderwijs met mandaat college burgemeester en wethouders.

Schoolbestuur

Het schoolbestuur is een aparte juridische entiteit met eigenstandige bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Om die reden moeten de schoolbesturen ook formeel partij zijn bij het Convenant. Zie hierna.

Samenwerkingsverbanden

SWV is een aparte juridische entiteit met eigenstandige bevoegdheden en verantwoordelijkheden, net als de schoolbesturen. In het Convenant is geregeld dat de schoolbesturen de directeur(bestuurder) van het SWV kunnen machtigen om ook namens hen te tekenen.

Zorgaanbieders

Inkoopcontracten

Zorgaanbieders die jeugdhulp bieden zijn gecontracteerd door de gemeenten. Afspraken over het convenant kunnen een plek krijgen in de contracten die de inkooporganisatie namens de gemeenten inkoopt.

Casusoverleg

Aanbieders worden partij bij het Convenant zodra zij deel gaan uitmaken van het Casusoverleg en het 'Toetredingsformulier aangesloten partij' hebben ondertekend en dit formulier ter kennis is gebracht aan de deelnemers van het Casusoverleg.

Meer informatie

Samenwerking onderwijs- gemeenten jeugdhulp

*Kenniskaart verbinding onderwijs
jeugdhulp*

<https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-05/kenniskaart-Kwaliteit-Verbinding-Onderwijs-en-Jeugdhulp.pdf>

Bindende afspraken onderwijs gemeenten

https://www.aanpakmetandereogen.nl/media/filer_public/62/92/6292eb5c-56c7-4e15-8be1-8d7a3ac7e6b6/bindende_afspraken_cop.pdf

Handreikingen voor gegevens uitwisseling

<https://www.nji.nl/publicaties/handreiking-gegevensuitwisseling>

Gegevens uitwisseling MBO; ontwikkeld door MBO raad,

Ingrado en Jeugdzorg Nederland

<https://ingrado.nl/kennisbank/items/gegevensdeling-tussen-onderwijs-en-zorg>

**Steunpunt
Passend Onderwijs**

Een initiatief van de PO-Raad en de VO-raad

Gegevensdeling in de samenwerking tussen jeugdhulp, onderwijs en gemeenten

Johannes Homan (VNG)

Gegevensdeling in de samenwerking tussen jeugdhulp, onderwijs en gemeenten

Johannes Homan

8 december 2021

Kernboodschap

- Ook zonder Wams kunnen gemeenten nu al domeinoverstijgend persoonsgegevens verwerken

Uitgangspunten 3 Decentralisaties

- Vanaf 2015 zijn de gemeenten verantwoordelijk voor nieuwe taken op het gebied van werk, zorg en jeugd.
- Een gezin, een plan, een regisseur.
- Verwerken van persoonsgegevens binnen het sociaal domein.
- Verwerken van persoonsgegevens met aanpalende domeinen.

De AP over gegevensverwerking en de domein-overstijgende aanpak

2013

Er is geen goede wettelijke regeling voor gegevensverwerking bij een domein-overstijgende aanpak

2016

- De decentralisatiewetten bieden geen grondslag voor gegevensverwerking ten behoeve van een domein-overstijgende aanpak
- Toestemming is geen geldige grondslag voor de uitvoering van college taken in het sociaal domein

2018

Herhaling standpunt 2016, maar ook:

- Bij het bepalen welke gegevensverwerking noodzakelijk is, is de hulpvraag leidend
- Gemeenten hebben een zorgplicht om hun medewerkers goed te instrueren

Op verzoek van gemeenten: de Wams

- Gecoördineerde aanpak sociaal domein + aanpalende domeinen zoals zorg, onderwijs en wonen bij samenhangende meervoudige problematiek
- Meervoudige problematiek (op eigen verzoek) en
- Ernstige problematiek (op verzoek van een derde)
- College b&w: onderzoek naar gecoördineerde aanpak en kan coördinator aanwijzen
- Afstemming strafrecht/OOV mogelijk indien noodzakelijk
- Regeling voor gegevensverwerking t.b.v. onderzoek en coördinatie, en een regeling voor casusoverleg
- Regeling voor meldpunt niet-acuut en bemoeizorg

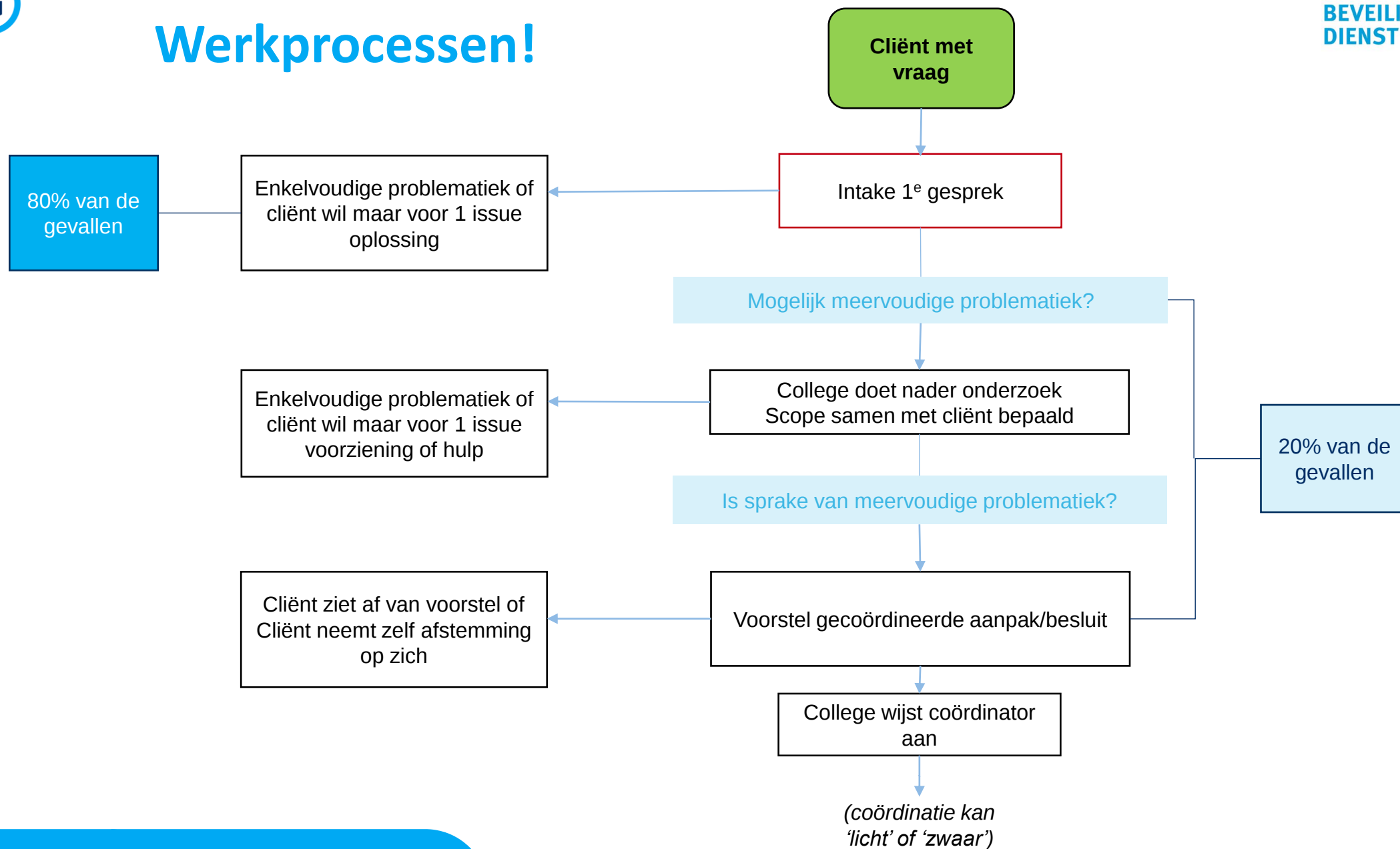
Wat betekent dat voor de huidige praktijk?

Er is nu geen expliciete grondslag voor gegevensverwerking bij een domein-overstijgende aanpak in het sociaal domein

Maar die is niet onmogelijk, mits noodzakelijk, goed doordacht en zorgvuldig ingericht

- Hoe doe je dat als gemeente?

Werkprocessen!

De inhoudelijke vraag

- Is er samenhang tussen verschillende hulpvragen van de inwoner en is de inzet van voorzieningen op meerdere domeinen, en/of samenwerking tussen partijen uit meerdere domeinen noodzakelijk om de inwoner te ondersteunen bij het oplossen van zijn problemen?

Ja = is grondslag AVG

Als 'Ja'

- Gegevensverwerking noodzakelijk voor de eigen taak
- Grondslag: artikel 6.1(e) AVG + domeinwet

Let op!

- Bij meervoudige problematiek bepaalt de hulpvraag de scope van de gegevensverwerking
- Als de inwoner geen beroep doet op ondersteuning uit andere domeinen/wetten, hebben die andere domeinen ook geen taak en dus geen grondslag voor gegevensverwerking

Het ABC bij verstrekken

- **Situatie A**
- **Je verstrekt ter uitvoering van je eigen taken en werkzaamheden**

Situatie B

Je verstrekt ter uitvoering van je eigen taken en werkzaamheden en die van de ontvanger

Situatie C

Je verstrekt uitsluitend ter uitvoering van de taken en werkzaamheden van de ontvanger

Vuistregel bij ABC

A

- Verstrekken is toegestaan
- Uitzondering bij wettelijk beroepsgeheim

B

- Verstrekken is toegestaan
- Uitzondering bij wettelijk beroepsgeheim

C

- Verstrekken is **niet** toegestaan, tenzij:
 - Verenigbaarheid doelen
 - Wettelijke verplichting/bevoegdheid
 - Vitaal belang

Zorgvuldigheid als onderdeel van rechtmatigheid

Zorgvuldigheid vraagt om:

- Stapsgewijs werkproces waarbij op basis van de aard van de hulpvraag en de inhoud van de problematiek verkend wordt of er mogelijk samenhang is met andere domeinen/taakgebieden

Zorgvuldigheid als onderdeel van rechtmatigheid (2)

- Á priori onderzoek naar andere domeinen/taakgebieden
- Standaard 'af akkeren' van de Zelfredzaamheidsmatrix
- Alles opschrijven wat de inwoner vertelt zonder afweging over noodzaak voor de hulpvraag

- In gesprek met de inwoner en doorvragen n.a.v. het verhaal van de inwoner
- Verkennen of bepaalde problematieken spelen waarvan bekend is dat die vaak samen hangen met de gestelde hulpvraag en problematiek
- Mét de inwoner conclusies trekken
 - afspraken vervolgstappen en scope
 - inzicht geven welke gegevens je vastlegt en welke noodzakelijk zijn om nog te verzamelen
 - Rechten betrokkene

Zorgplicht

De zorgplicht van de gemeente vraagt om:

- Borging stapsgewijze aanpak in werkproces
- Werkinstructies voor uitvoerende medewerkers (gemeente of wijkteam) m.b.t. het verkennen van meervoudige problematiek
- Criteria of training voor medewerkers om in de eerste plaats zorgvuldige inhoudelijke afwegingen te maken over het al dan niet breder verkennen
- Training in maken noodzakelijkheidsafwegingen op basis van inhoud m.b.t. gegevensverwerking
- Intern beleid m.b.t. domein-overstijgende aanpak tussen afdelingen

Terug naar de Wams

Als de Wams doorgaat

Expliciete grondslag voor de gegevensverwerking om:

- te onderzoeken of er sprake is van meervoudige problematiek
- om te kunnen coördineren bij de uitvoering van een gecoördineerde aanpak

De Wams

- stelt hoge eisen aan de zorgvuldigheid en het respect voor de privacy van de inwoner
- maakt geen standaard uitwisseling mogelijk

Als uw gemeente

- nu al werk maakt van de zorgvuldige aanpak zoals hiervoor geschetst, bent u straks zo goed als klaar voor de Wams.

Voor meer informatie:

- [Podcast UPP: Uitwisseling persoonsgegevens en privacy](#)
 - [Wetsvoorstel Aanpak meervoudige problematiek sociaal domein \(Wams\)](#)
 - [Wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden \(WGS\)](#)
 - [Pettenvraagstuk Sociaal domein](#)
 - [FAQ nav rapporten AP 2018](#)
 - [FAQ Privacy Sociaal Domein UPP](#)
-
- Bedankt voor jullie deelname!

Nadere informatie

- Voor gemeentelijke privacyproducten, kijk op <https://www.informatiebeveiligingsdienst.nl/>
- Voor vragen over privacy: privacy@vng.nl
- Voor privacyvragen of privacydiscussies, kijk het VNG privacy forum: <https://forum.vng.nl/do/wbhome?id=123-767762686f6d>
- VNG/IBD organiseert/faciliteert maandelijks de FG en PO intervisie
- VNG/IBD organiseert regelmatig Privacy Besprekuren over actuele onderwerpen
- Kijk voor nadere informatie ook op <https://www.programmasociaaldomein.nl/trajecten/uitwisseling-persoonsgegevens-en-privacy-upp> en <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/>

Pauze en vragen stellen

- Stel je vragen via de chat
- Korte pauze tot 14.45 uur
- Na de pauze komen we terug om jullie vragen te beantwoorden

**Steunpunt
Passend Onderwijs**

Een initiatief van de PO-Raad en de VO-raad

Hartelijk dank voor jullie deelname aan dit webinar en tot een volgende keer!

